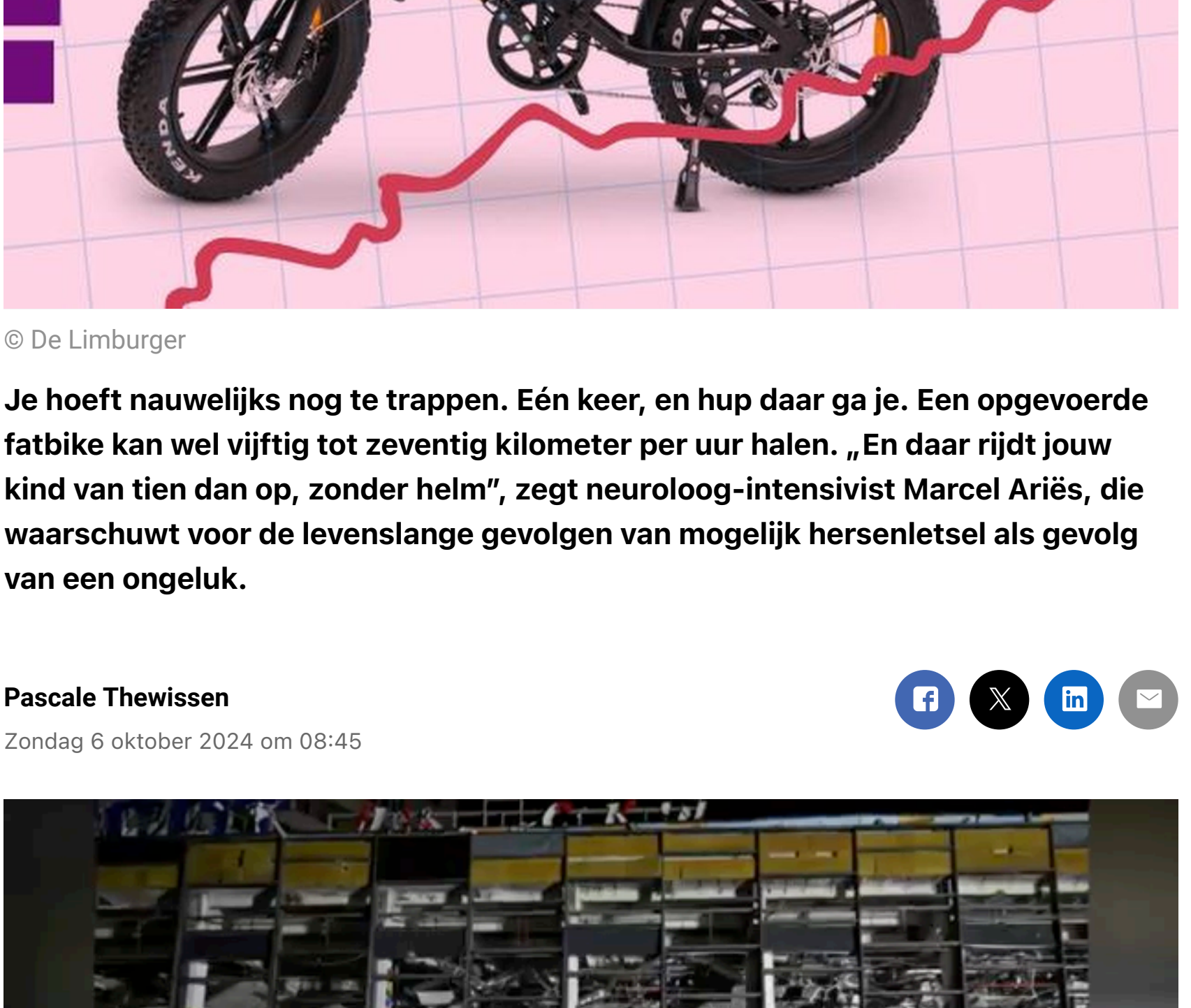

Dit artikel is exclusief voor jou als abonnee te lezen

Het gevaar van de fatbike wordt zwaar onderschat, zeggen Limburgse artsen: ‘Hersenletsel heb je je hele leven’

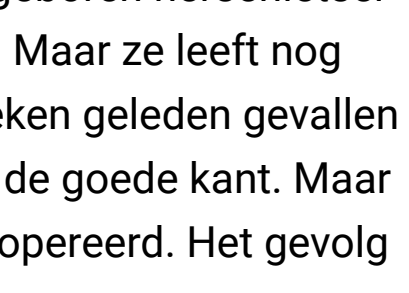

© De Limburger

Je hoeft nauwelijks nog te trappen. Eén keer, en hup daar ga je. Een opgevoerde fatbike kan wel vijftig tot zeventig kilometer per uur halen. „En daar rijdt jouw kind van tien dan op, zonder helm”, zegt neuroloog-intensivist Marcel Ariès, die waarschuwt voor de levenslange gevolgen van mogelijk hersenletsel als gevolg van een ongeluk.

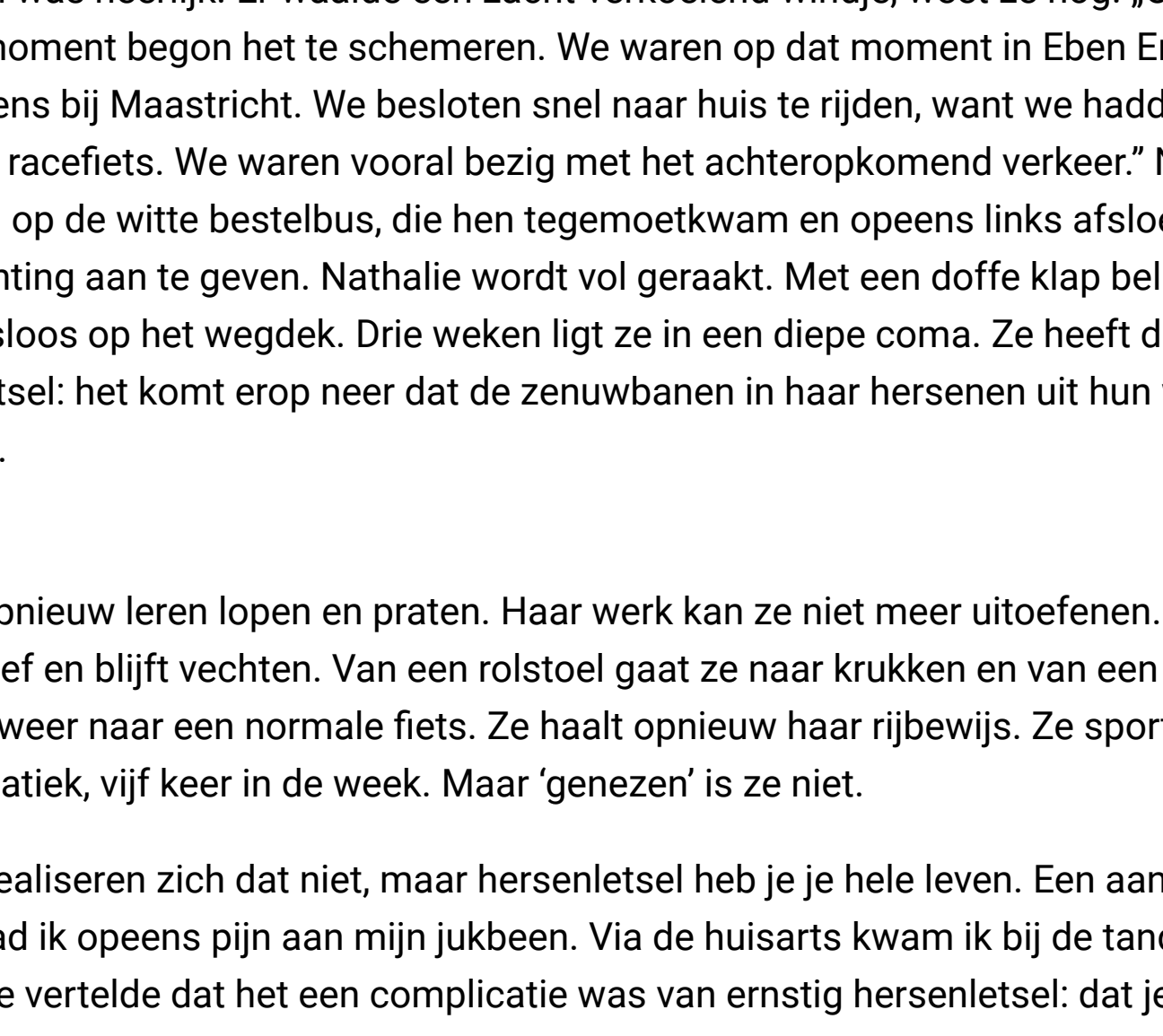
Pascal Thewissen

Zondag 6 oktober 2024 om 08:45

Ze zit er even doorheen. „Normaal gesproken ben ik een blij kipje maar nu heb ik het even helemaal gehad.” Nathalie Sieben (56) uit Maastricht heeft niet-angeboren hersenletsel als gevolg van een zwaar fietsongeluk, alweer achttien jaar geleden. Maar ze leeft nog elke dag met de gevolgen. Doordat ze moeilijk loopt, is ze enkele weken geleden gevallen en heeft ze haar pols gebroken. „De rechterkant van mijn lichaam is de goede kant. Maar nou heb ik dus mijn rechterpols gebroken. Ik ben er intussen aan geopeerd. Het gevolg is dat ik nu niet met een stok kan lopen. Ik ben totaal invalide.”

Voor het ongeluk werkt ze als klinisch patholoog bij het Maastricht UMC+. Ze is sportief en moeder van drie jonge kinderen. Die bewuste septemberdag in 2006 besluit ze met haar man Alex nog snel een rondje te gaan fietsen. De au pair let op de kinderen. In de haast vergeten ze hun fietshelm op te zetten. „Die droeg ik anders altijd. Alleen die dag niet.”

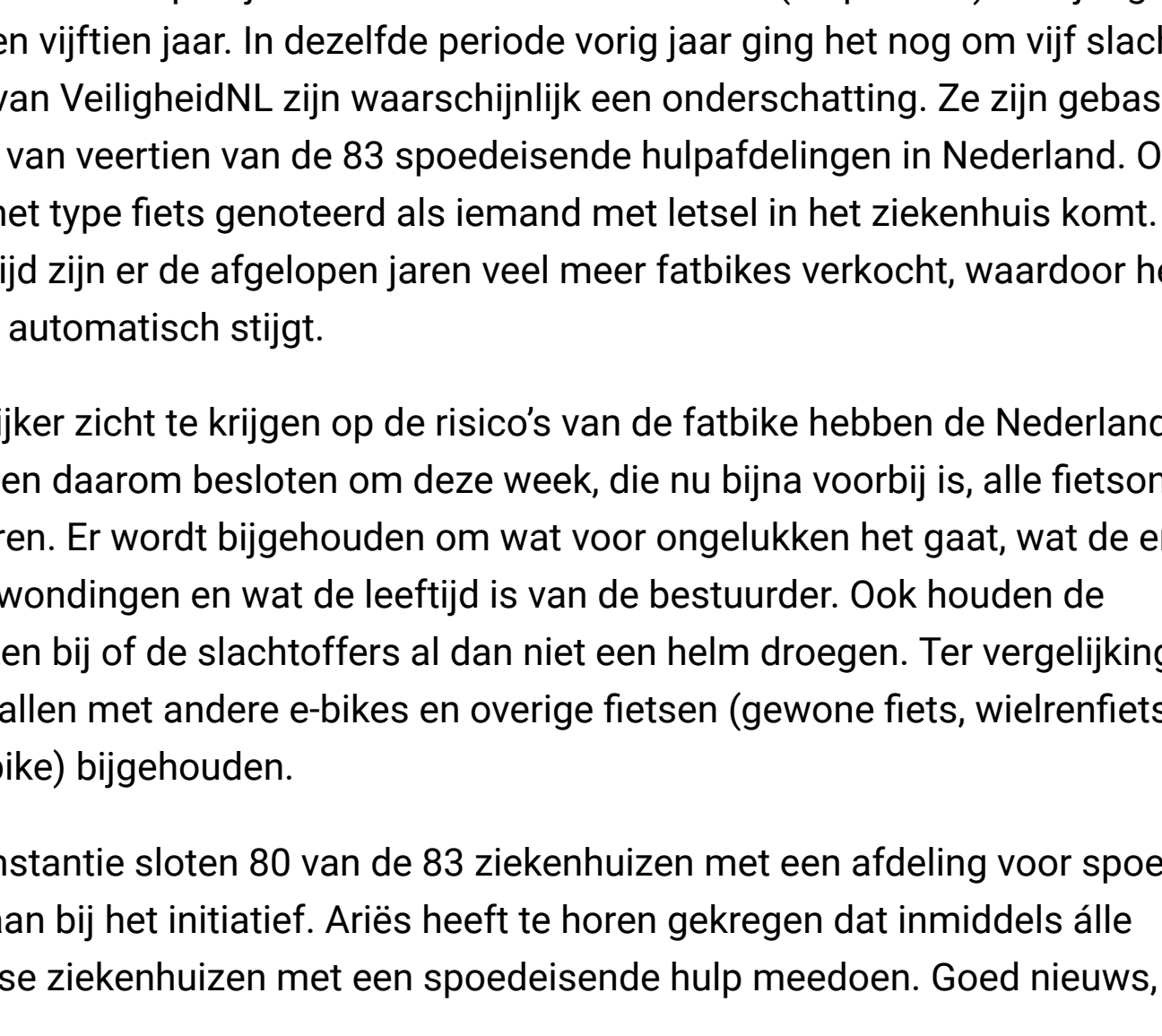
© De Limburger

Het fietsen was heerlijk. Er waaide een zacht verkoelend windje, weet ze nog. „Op een gegeven moment begon het te schemeren. We waren op dat moment in Eben Ennael, net over de grens bij Maastricht. We besloten snel naar huis te rijden, want we hadden geen licht op de racefiets. We waren vooral bezig met het achtertopkomend verkeer.” Niet voorbereid op de witte bestelbus, die hen tegemoetkwam en opeens links af sloeg, zonder richting aan te geven. Nathalie wordt vol geraakt. Met een doffe klap belandt ze bewegingsloos op het wegdek. Drie weken ligt ze in een diepe coma. Ze heeft diffuus axonaal letsel: het komt erop neer dat de zenuwbanen in haar hersenen uit hun wortels zijn gerukt.

Rolstoel

Ze moet opnieuw leren lopen en praten. Haar werk kan ze niet meer uitoefenen. Maar ze blijft positief en blijft vechten. Van een rolstoel gaat ze naar krukken en van een driewieler weer naar een normale fiets. Ze haalt opnieuw haar rijbewijs. Ze sport nog steeds fanatiek, vijf keer in de week. Maar 'genezen' is ze niet.

„Mensen realiseren zich dat niet, maar hersenletsel heb je je hele leven. Een aantal jaar geleden had ik opeens pijn aan mijn jukbeen. Via de huisarts kwam ik bij de tandarts terecht. Die vertelde dat het een complicatie was van ernstig hersenletsel: dat je een steriele ontsteking kunt ontwikkelen door de mechanische hersenschade. En een paar jaar geleden ben ik ook al eens gevallen en had ik een gebroken schouder. Je kunt je voorstellen dat je er op al een gegeven moment wel klaar mee bent, met al die ellende.”

© De Limburger

Lees ook: Fatbikes maken het centrum van Kerkrade gevaarlijk: gemeente voert fietsverbod in tijdens winkelluren

Sieben is ambassadrice voor HersenStrijd, een goeddoelenfonds van de Universiteit Maastricht voor mensen met hersenletsel en werkt als coach voor mensen met niet-angeboren hersenletsel. Met haar verhaal wil ze anderen waarschuwen. En dat is hard nodig, zegt Marcel Ariès, neuroloog-intensivist in het Maastricht UMC+. Zeker nu steeds meer jonge kinderen hersenletsel oplopen als gevolg van ongelukken met de razend populaire fatbikes. Alleen al in de eerste helft van 2024 zijn er al twee keer zoveel slachtoffers gevallen als heel vorig jaar.

Alle ziekenhuizen

Vorig kwartaal (april-juni) belandden 115 bestuurders en passagiers van een fatbike op de spoedeisende hulp. Bijna de helft van de slachtoffers (47 procent) was jong, tussen de twaalf en vijftien jaar. In dezelfde periode vorig jaar ging het nog om vijf slachtoffers. De cijfers van VeiligheidNL zijn waarschijnlijk een onderschatting. Ze zijn gebaseerd op informatie van veertien van de 83 spoedeisende hulpafdelingen in Nederland. Ook wordt niet altijd het type fiets genoteerd als iemand met letsel in het ziekenhuis komt. Tegelijkertijd zijn er de afgelopen jaren veel meer fatbikes verkocht, waardoor het aantal incidenten automatisch stijgt.

Om duidelijker zicht te krijgen op de risico's van de fatbike hebben de Nederlandse ziekenhuizen daarom besloten om deze week, die nu bijna voorbij is, alle fietsongelukken te registreren. Er wordt bijgehouden om wat voor ongelukken het gaat, wat de ernst is van de verwondingen en wat de leeftijd is van de bestuurder. Ook houden de ziekenhuizen bij of de slachtoffers al dan niet een helm droegen. Ter vergelijking worden ook ongevallen met andere e-bikes en overige fietsen (gewone fiets, wielrenfiets, mountainbike) bijgehouden.

In eerste instantie sloten 80 van de 83 ziekenhuizen met een afdeling voor spoedeisende hulp zich aan bij het initiatief. Ariès heeft te horen gekregen dat inmiddels alle Nederlandse ziekenhuizen met een spoedeisende hulp meedoen. Goed nieuws, vindt hij.

© De Limburger

Regionale verschillen

Hij verwacht dat er wel regionale verschillen zullen zijn, al wordt daar niet specifiek naar gekeken. Ariès: „Ik had het er net nog over met de collega van de spoedeisende hulp, die de turflijst bijhoudt. Ze heeft het idee dat het in Limburg nog wel meevalt qua aantal fatbikes, maar maakt zich toch grote zorgen, want ze ziet praktisch nooit meer een normale fietser. Het is altijd een e-biker tegenwoordig die binnen wordt gebracht.”

Lees ook: Helmplicht voor alle e-bikers een goed idee? 'Met helm had mijn moeder mogelijk nog geleefd'

Fatbikes zijn vooral populair in de Randstad waar het verkeer sowieso veel drukker is. „Maar inmiddels zie ik ze in mijn eigen dorp ook rijden en op het schoolplein staan. Ik zie ze zelfs in de fietsenstalling van het ziekenhuis. Het zijn er niet veel, maar ze staan er wel. En ze zijn toch best indrukwekkend. Ze zijn groot en zwaar en zien er eigenlijk gewoon uit als een brom- of snorfiets.”

Met een legale fatbike is weinig mis. Die haalt net als de meeste andere e-bikes een maximum-snelheid van 25 kilometer per uur. Maar naar schatting van de politie is zowat 80 procent van de fatbikes in Nederland illegaal. Besteld via het internet, met veelal een instructie meegeleverd over hoe je de bike kunt opvoeren. Soms met een meegeleverde chip. En in sommige gevallen zit er zelfs een (illegale) gashendel op. En dat voor een fractie van de prijs van een normale e-bike. Op AliExpress heb je al een fatbike voor amper vierhonderd euro, met een maximumsnelheid van 45 kilometer per uur.

Met z'n tweeën op een fatbike. — © ANP

Veel verzekeraars zijn intussen gestopt met het aanbieden van fatbikeverzekeringen vanwege de vele ongelukken. De fatbike is bovendien erg populair bij fietsendeiven.

„Je hoeft nauwelijks nog te trappen Eén keer, en hup daar ga je. Een opgevoerde fatbikes kan tot wel vijftig tot zeventig kilometer per uur halen. Sneller dan een snorfiets of een brommer. En daar rijdt jouw kind van tien dan op, zonder helm”, zegt Ariès. „Wat die fatbike bovendien zo populair maakt, is dat je er makkelijk met z'n tweeën of zelfs met drieën op kunt zitten. Dat kan op de meeste e-bikes niet. Dat zit je niet erg comfortabel op een bagagedrager. Bij een fatbike zit je toch op een zacht kussen.”

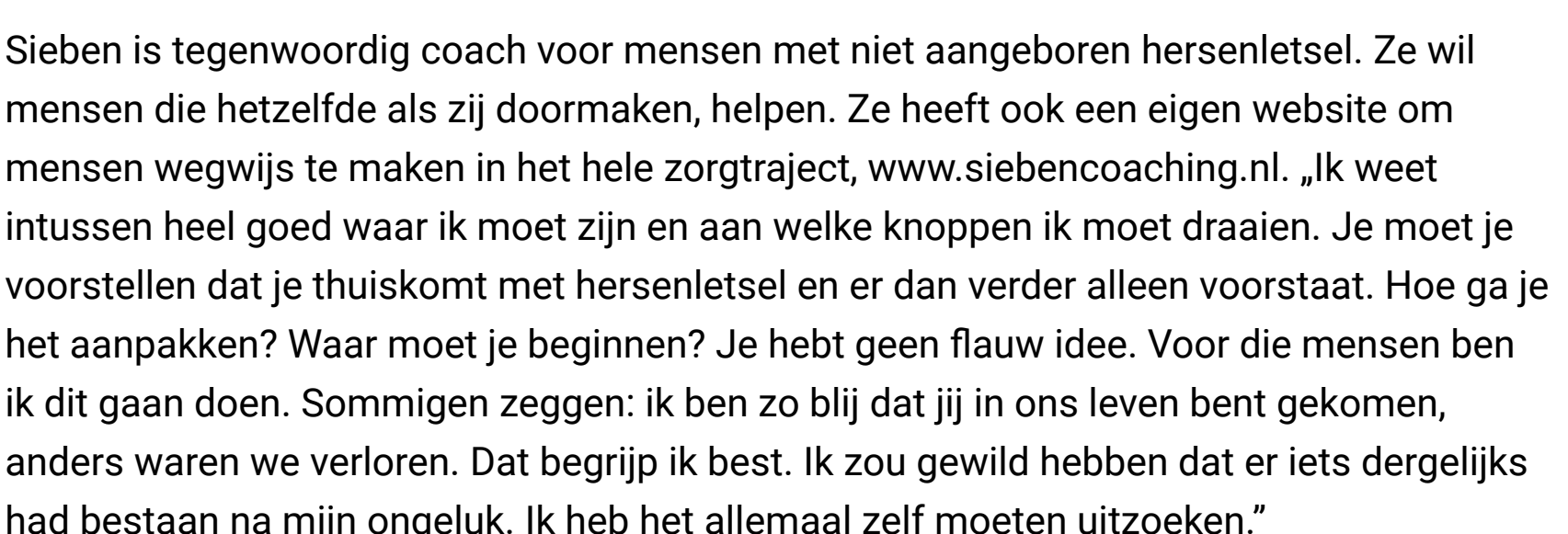
Helmplicht

In principe moeten ouders gewoon een fatbike kopen voor hun kind. Of het nou acht, tien of twaalf jaar oud is. Er zit nu geen enkele beperking op. Maar dat gaat veranderen als het aan de Tweede Kamer ligt. Vrijwel de veertigjarige Tweede Kamer stemde vorige week voor een motie van VVD en NSC om de helm verplicht te stellen voor gebruikers van een fatbike. Ook wordt gepleit voor een fatbike-verbod voor kinderen onder de veertien jaar.

Die leeftijdsgrens en helmplicht moeten alleen voor fatbikes gelden, zo staat expliciet in de motie. Maar daar wringt het. Volgens minister Barry Madlener van Infrastructuur is het lastig om juridisch onderscheid te maken tussen fatbikes en andere elektrische fietsen. De fabrikanten zouden met enkele aanpassingen, bijvoorbeeld smallere banden, onder het verbod kunnen uitkomen. Sterker nog: als reactie op de aangenomen motie kondigden fabrikanten van de omstreden e-bike al een nieuwe variant aan: de skinnybike. Het dreigt kortom een kat-en-muisspel te worden.

Lees ook: En daar is de skinny bike: fabrikanten fatbike omzeilen nu al nieuwe regels rond helmplicht en minimumleeftijd

Een mogelijke oplossing is de helmplicht en de leeftijdsgrens voor alle e-bikes in te voeren. Maar dat wil de Kamer voornamelijk niet. Die wil dat kinderen die lange afstanden moeten afleggen naar school, gewoon een elektrische fiets kunnen gebruiken. Ariès hoopt dat door een week lang alle ongelukken te monitoren, er een representatief beeld komt van het aantal fietsongelukken en politici daardoor wellicht van mening veranderen. „We willen de minister en Tweede Kamer goed kunnen adviseren om bijvoorbeeld alsnog een minimum leeftijdsgrens van zestien jaar voor alle e-bikes te krijgen.”

© Getty Images

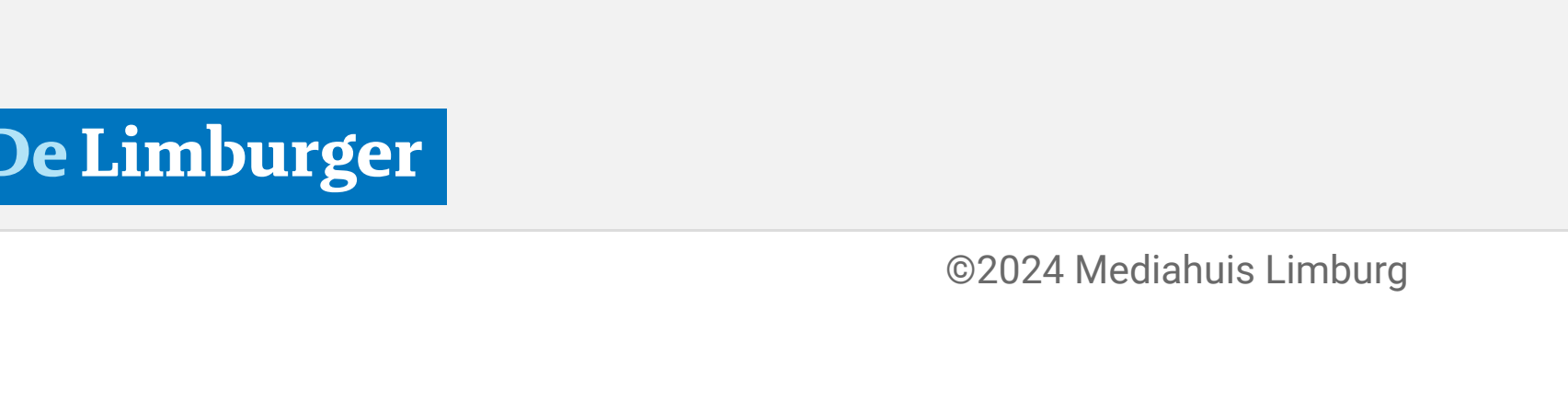
Revalideren

Een polsbreuk, een sleutelbeen, een beenbreuk, dat is allemaal ook heel ernstig, maar dat is tot op hele grote hoogte nog wel te repareren, zegt de neuroloog-intensivist. „Dan moet je ook revalideren en dat is ook vervelend. Maar meestal gaat het bij kinderen, komt dat wel weer goed. Maar bij hersenen ligt dat gewoon anders. Wat daar beschadigd is, dat is stuk. Wat kapot is, blijft kapot. Je houdt er eigenlijk altijd wel wat aan over. In het gunstigste geval een hersenschudding. Dan ben je er een paar weken tot maanden uit. Maar als je pech hebt, kom je bij mij op de afdeling terecht. Ik zie vooraleer de zware gevallen. Waarbij bijvoorbeeld een arm of een been niet meer functioneert. Of je kunt niet meer goed op je voeten komen en zit aan een zeer lang revalidatietraject vast. En dan nog hou je er een beperking aan over.”

Ariès is dan ook groot voorstander van het dragen van een fietshelm, zeker voor kinderen. In landen als Frankrijk en Italië is dat verplicht. In België en Duitsland niet, maar daar is het wel de gangbare praktijk. „Mensen uit het buitenland zijn vaak stomverbaasd dat er hier geen enkele helmplicht geldt voor kinderen op de fiets.”

Lees ook: Tweede Kamer bindt strijd aan met fatbikes: komt er een helmplicht en een minimumleeftijd?

Toch ziet hij dat er langzaam iets aan het verschuiven is. „Er is de laatste jaren veel aandacht voor de risico's van e-bikes. Inmiddels zijn veel ouderen wel overtuigd van de noodzaak van het dragen van een helm. Ik zie in het Euveland toch vooral senioren fietsen met helm.” Jongeren daarentegen, zo is zijn ervaring, vinden het nog steeds erg moeilijk. „Daar ligt ook een verantwoordelijkheid van de ouders.” Een helm dragen is volgens hem geen betutteling, maar een kwestie van gezond verstand en een goede opvoeding.

© ANP

En als je je kind dan toch een fiets met motor cadeau geeft, ga dan liever voor een e-bike bij de lokale dealer. Die kan zeker weten maar 25 kilometer per uur. „Als ouder wil je je kind toch beschermen tegen een stommiteit of domme pech die zijn of haar hele leven overhoop gooit.”

Zwarte vlek

Nathalie Sieben kan zich van het eigenlijke ongeluk niets meer herinneren. Het is een zwarte vlek. „Mijn man heeft me het verhaal nadien verteld.” Haar kinderen waren op het moment van het ongeluk nog klein. „Ze waren twee, zes en acht jaar toen het gebeurde. Gelukkig heb ik een fantastische man die alles wist vlot te trekken.

Zonder de steun van haar gezin, was het haar niet gelukt om de draad weer op te pakken. „Zij zag me er doorheen gesleept. Dit kun je niet alleen. Je hebt iemand nodig. Je hebt voor je zorgt, voor je strijdt. Maar dat is niet iedereen gezond. Weet je dat 80 procent van de relaties strandt als een van de partners hersenletsel oploopt? Ik heb zelf bij Adelante gezeten, tijdens mijn revalidatie. Daar waren mensen die nog intern zaten terwijl hun partner de scheiding al had aangevraagd. Vreselijk natuurlijk. Maar wel gewoon de realiteit.”

Lees ook: Foetoren op de fatbike lijkt wel een nieuwe nationale hobby

Sieben is tegenwoordig coach voor mensen met niet aangeboren hersenletsel. Ze wil mensen die hetzelfde als zij doormaken, helpen. Ze heeft ook een eigen website om mensen wegwijs te maken in het hele zorgtraject, www.siebencoaching.nl voor de actievoerders en download de voucher. Honderd fietsmakers in Limburg doen mee aan deze actie.

Lees ook

STEIN (6171) Cold case Angélique Hendrix: politie zoekt naar beller die in 1998 meldde dat hond botten opgroef bij snelweg in Stein

KERKRADE Kerkrade zet in nieuwe begroting grote projecten voort, maar zit wel met de vraag hoe deze in de toekomst betaald worden

Lees meer over:

Fatbike **E-bikes** **Maastricht Universitair Medisch Centrum**

Maastricht University

Verborgen juweel: de Industriële Cultuurreis **Verborgen juweel: de Industriële Cultuurreis**

Door Robb Toornstra **Door Robb Toornstra**